HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

בר קטלא הוא אלא דלא גמר דיניה ובעי לאתוייה לבי דינא וקיומי ביה [1]**ובערת הרע מקרבך הני מוקדשין היכי דמי אילימא דהוה ליה קן בתוך ביתו ואקדשיה מי מיחייב** [2]**כי יקרא קן צפור פרט למזומן אלא דחזא קן בעלמא ואקדשיה ומי קדוש** [3]**איש כי יקדיש את ביתו קדש אמר רחמנא** [ו]**מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו אלא דאגבהינהו לאפרוחים ואקדשינהו והדר הדרינהו האי אפילו בחולין נמי לא מיחייב** [ז]**דתנא** [ג]**נטל את הבנים והחזירן לקן** [ב]**ואח"כ חזרה האם עליהן פטור מלשלח אלא דאגבהה לאם ואקדשה והדרה מעיקרא איחייב ליה בשילוח מקמי דאקדשה דתניא ר' יוחנן בן יוסף אומר הקדיש חיה ואח"כ שחטה פטור מלכסות** [ד]**שחטה ואח"כ הקדישה חייב לכסות שכבר נתחייב בכסוי קודם שיבא לידי הקדש רב אמר במקדיש פירות שובכו ומרדו ושמואל אמר במקדיש תרנגולתו לבדק הבית בשלמא שמואל לא אמר כרב דקא מוקים לה בקדשי בדק הבית אלא רב מאי טעמא לא אמר כשמואל אמר לך רב דוקא קפטרי משילוח כגון פירות שובכו דקדשי מזבח נינהו דכיון דקדשי קדושת הגוף לא פקעה קדושתייהו מיניהו אבל במקדיש תרנגולתו לבדק הבית דלאו קדשי מזבח דקדושת דמים בעלמא הוא כיון דמרדה פקעה קדושתייהו וחייבת בשילוח ושמואל אמר** [ז]**כל היכא דאיתיה בבי גוא דרחמנא איתא דכתיב** [4]**לה' הארץ ומלואה וכן אמר ר' יוחנן במקדיש תרנגולתו לבדק הבית ומרדה אמר ליה רבי שמעון בן לקיש וכיון שמרדה פקעה ליה קדושתה אמר ליה בבי גוא דרחמנא איתא דכתיב לה' הארץ ומלואה ורמי דר' יוחנן אדר' יוחנן ורמי דר' שמעון בן לקיש אדר"ש בן לקיש** [ח] **דאיתמר מנה זה לבדק הבית ונגנבו או נאבדו רבי יוחנן אמר חייב באחריותן עד שיבואו לידי גזבר וריש לקיש אמר כל היכא דאיתיה בבי גוא דרחמנא איתיה דכתיב לה' הארץ ומלואה קשיא דריש לקיש אדריש לקיש קשיא דר' יוחנן אדר' יוחנן דריש לקיש אדריש לקיש לא קשיא** [ט]**הא מקמי דשמעיה מר' יוחנן רביה הא לבתר דשמעיה מר' יוחנן רביה אלא דר' יוחנן אדר' יוחנן קשיא דר' יוחנן אדר' יוחנן נמי לא קשיא הא דאמר עלי הא דאמר הרי זו מכלל דר"ש בן לקיש אע"ג דאמר עלי לא מחייב** [י]**והתניא** [יא]**איזהו נדר ואיזו היא נדבה נדר האומר הרי עלי עולה נדבה האומר הרי זו עולה** [יב]**ומה בין נדר לנדבה נדר מתה או נגנבה או שאבדה חייב באחריותה נדבה מתה או נגנבה או שאבדה אינו חייב באחריותה אמר לך ריש לקיש הני מילי קדשי מזבח דמחוסר הקרבה אבל קדשי בדק הבית דלאו מחוסר הקרבה אע"ג דאמר עלי לא מחייב** [יג]**והתנן האומר שור זה עולה בית זה קרבן מת השור נפל הבית אינו חייב באחריותן** [יד]**שור זה עלי עולה בית זה עלי קרבן מת השור ונפל הבית חייב לשלם ה"מ היכא דמת השור ונפל הבית חייב לשלם דליתנהו אבל היכא דאיתנהו כל היכא דאיתיה בבי גוא דרחמנא איתיה דכתיב לה' הארץ ומלואה אמר רב המנונא הכל מודים בערכין אע"ג דאמר עלי לא מיחייב מאי טעמא דלא מיתמר ליה בלא עלי היכי לימא לימא ערכי אמאן לימא ערך פלוני אמאן מתקיף לה רבא לימא הריני בערכי הריני בערך פלוני ועוד תניא רבי נתן אומר** [5]**ונתן את הערכך ביום ההוא קדש לה' מה תלמוד לומר לפי שמצינו בהקדשות ומעשרות שמתחללין על מעות שבחולין נגנבו או שאבדו אינן חייבין באחריותן**

ביון דמרדו פקעה קדושתייהו. שמעינן מהכא דאוזיס ותרנגוליס של חולין שמרדו בבעליהם והלכו להן הוו הפקר והמחזיק בהן זכה דהא הכא היינו טעמא כיון דמרדו הוו הפקר וחייבין בשלוח: **דוקא** מת ונפל דליתנהו. לאו דוקא נקט מת דהא שור אפילו נגנב או נאבד נמי חייב באחריותו שהוא קדשי המזבח ולרבי יוחנן נפל נמי לאו דוקא:

לפי שמצינו בהקדשות ומעשר **שני כו'.** תימה באיזה הקדש מיירי אי דאמר הרי זה מאי איריא דנקט לאחר שנתחללו אפילו הקדש עצמו נגנב או נאבד אין חייב באחריותו אלא על כרחך דאמר עלי אף על גב דבהקדש גופיה חייב באחריותו כיון שנתחלל אינו חייב באחריות המעות ואם כן מה קאמר יכול אף זה כן היאך דומה ערך להקדש שנתחלל: שכסוי

תורה אור השלם

1. וְהַנָּבִיא הַהוּא אוֹ הַחֹלֵם הַחֹלֹם ההוא יוּמָת כִּי דִבֶּר סָרָה עַל יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהַפֹּדֶךָ מִבֵּית עֲבָדִים לְהַדִּיחֲךָ מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוְּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בָּהּ וּבִעַרְתָּ הָרָע מִקִּרְבֶּךָ:
דברים יג ו
2. כִּי יִקָּרֵא קֵן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ בְּכָל עֵץ אוֹ עַל הָאָרֶץ אֶפְרֹחִים אוֹ בֵיצִים וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים: דברים כב ו
3. וְאִישׁ כִּי יַקְדִּשׁ אֶת בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיְיָ וְהֶעֱרִיכוֹ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיךְ אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם: ויקרא כז יד
4. לְדָוִד מִזְמוֹר לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: תהלים כד א
5. וְחִשַּׁב לוֹ הַכֹּהֵן אֶת מַכְסַת הָעֲרֵכְךָ עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְנָתַן אֶת הָעֲרֵכְךָ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַיְיָ:
ויקרא כז כג

גליון הש"ם

גמ' הא מקמי דשמעיה. לעיל דף לט ע"ל: **רש"י** ד"ה דמיחסר הקרבה וכו' להביאו לעזרה. עי' מעילה דף יט ע"ל ברש"י ד"ה עד שיקא ועי' לעיל דף כב ע"ב תוס' ד"ה והניא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה מיחייב ליה וכו' שוס מלוה מייניהו. כאן הס"ל ואח"כ מה"ל דתניא וכו':

מוסף רש"י

פטור מלשלח. דכיון דנטל את הביצים הוה ליה קן מזומן (לקמן קמא.). **נדר האומר הרי עלי עולה.** ולאמר זמן הפרישה חייב באחריותה, נדבה שאומר הרי זו ולא קבלה עליו (מגילה ח.). **ונפל הבית.** קודם שהחזיק בו גזבר (ערכין כ:).

מסורת הש"ס

א) [נ"ק סח: ע"ש סט: ב"מ ו. ע"ז סג. תמורה טו. כט: ערכין כא.], ב) [ל"ל דתנן], ג) [לקמן קמא.], ד) [ר"ה ו.], ה) [לעיל לט.], ו) [ל"ל והתנן], ז) מגילה ח. ר"ה ו. קידו. פ"א מ"ח, ח) ערכין כ:.

עין משפט נר מצוה

ו א מיי' פ"ו מהלכות ערכין הל' כב:
ז ב מיי' פי"ג מהל' שחיטה הלכה ז סמג עשין סה טוש"ע י"ד סי' רלב סעיף ה:
ח ג מיי' פי"ד שם הל' ג:
ט ד מיי' פי"ד מהל' מעשה קרבנות הל' ד:
י ה מיי' שם הלכה ה:
יא ו מיי' שם הלכה ו וע"ש בדאמר דמי זה עלי:

שיטה מקובצת

ח) דאיתמר מנה זה לבדק הבית. נ"ב עי' תוס' ערכין דף כ ע"ב:

יא בר קטלא הוא אלא דלא גמר דיניה ובעי לאתוייה לבי דינא וקיומי ביה [1]ובערת הרע מקרבך הני מוקדשין היכי דמי אילימא דהוה ליה קן בתוך ביתו ואקדשיה מי מיחייב [2]כי יקרא קן צפור פרט למזומן אלא דחזא קן בעלמא ואקדשיה ומי קדוש [3]איש כי יקדיש את ביתו קדש אמר רחמנא [ו]מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו אלא דאגבהינהו לאפרוחים ואקדשינהו והדר הדרינהו האי אפילו בחולין נמי לא מיחייב [ז]דתנא [ג]נטל את הבנים והחזירן לקן [ב]ואח"כ חזרה האם עליהן פטור מלשלח אלא דאגבהה לאם ואקדשה והדרה מעיקרא איחייב ליה בשילוח מקמי דאקדשה דתניא ר' יוחנן בן יוסף אומר הקדיש חיה ואח"כ שחטה פטור מלכסות [ד]שחטה ואח"כ הקדישה חייב לכסות שכבר נתחייב בכסוי קודם שיבא לידי הקדש רב אמר במקדיש פירות שובכו ומרדו ושמואל אמר במקדיש תרנגולתו לבדק הבית בשלמא שמואל לא אמר כרב דקא מוקים לה בקדשי בדק הבית אלא רב מאי טעמא לא אמר כשמואל אמר לך רב דוקא קפטרי משילוח כגון פירות שובכו דקדשי מזבח נינהו דכיון דקדשי קדושת הגוף לא פקעה קדושתייהו מיניהו אבל במקדיש תרנגולתו לבדק הבית דלאו קדשי מזבח דקדושת דמים בעלמא הוא כיון דמרדה פקעה קדושתייהו וחייבת בשילוח ושמואל אמר [ז]כל היכא דאיתיה בבי גוא דרחמנא איתא דכתיב [4]לה' הארץ ומלואה וכן אמר ר' יוחנן במקדיש תרנגולתו לבדק הבית ומרדה אמר ליה רבי שמעון בן לקיש וכיון שמרדה פקעה ליה קדושתה אמר ליה בבי גוא דרחמנא איתא דכתיב לה' הארץ ומלואה ורמי דר' יוחנן אדר' יוחנן ורמי דר' שמעון בן לקיש אדר"ש בן לקיש [ח] דאיתמר מנה זה לבדק הבית ונגנבו או נאבדו רבי יוחנן אמר חייב באחריותן עד שיבואו לידי גזבר וריש לקיש אמר כל היכא דאיתיה בבי גוא דרחמנא איתיה דכתיב לה' הארץ ומלואה קשיא דריש לקיש אדריש לקיש קשיא דר' יוחנן אדר' יוחנן דריש לקיש אדריש לקיש לא קשיא [ט]הא מקמי דשמעיה מר' יוחנן רביה הא לבתר דשמעיה מר' יוחנן רביה אלא דר' יוחנן אדר' יוחנן קשיא דר' יוחנן אדר' יוחנן נמי לא קשיא הא דאמר עלי הא דאמר הרי זו מכלל דר"ש בן לקיש אע"ג דאמר עלי לא מחייב [י]והתניא [יא]איזהו נדר ואיזו היא נדבה נדר האומר הרי עלי עולה נדבה האומר הרי זו עולה [יב]ומה בין נדר לנדבה נדר מתה או נגנבה או שאבדה חייב באחריותה נדבה מתה או נגנבה או שאבדה אינו חייב באחריותה אמר לך ריש לקיש הני מילי קדשי מזבח דמחוסר הקרבה אבל קדשי בדק הבית דלאו מחוסר הקרבה אע"ג דאמר עלי לא מחייב [יג]והתנן האומר שור זה עולה בית זה קרבן מת השור נפל הבית אינו חייב באחריותן [יד]שור זה עלי עולה בית זה עלי קרבן מת השור ונפל הבית חייב לשלם ה"מ היכא דמת השור ונפל הבית חייב לשלם דליתנהו אבל היכא דאיתנהו כל היכא דאיתיה בבי גוא דרחמנא איתיה דכתיב לה' הארץ ומלואה אמר רב המנונא הכל מודים בערכין אע"ג דאמר עלי לא מיחייב מאי טעמא דלא מיתמר ליה בלא עלי היכי לימא לימא ערכי אמאן לימא ערך פלוני אמאן מתקיף לה רבא לימא הריני בערכי הריני בערך פלוני ועוד תניא רבי נתן אומר [5]ונתן את הערכך ביום ההוא קדש לה' מה תלמוד לומר לפי שמצינו בהקדשות ומעשרות שמתחללין על מעות שבחולין נגנבו או שאבדו אינן חייבין באחריותן יכול

אע"ג דאמר זה כיון דקאמר עלי עלי להביאו קאמר וכן בבית לבדק הבית למוכרו להביא דמיו ליד גזבר: **אבל הילא דאיתנהו.** כגון מעות שאבדו בי גוא דרחמנא איתנהו ואם הוציאן הגיב הוא מעל ועליו לשלמן להקדש: **בערכין.** האומר ערכי עלי והפרים ערכו: **דלא מיתמר ליה בלא עלי.** דלא אפשר למימר הרי זה בלשון ערך דהא עדיין לא קבל חובת ערך עליו: **דאי נימא ערכי.** ולא עלי אמאן רמי האי נדר לשלומי: **אם אמר ערך פלוני.** ולא אמר עלי אמאן רמי: **ועוד תניא.** דחייב באחריותו: **ונתן את הערכך.** בפודה שדה מקנה מן ההקדש כתיב וחשב לו הכהן את מכסת הערכך עד שנת היובל ונתן את הערכך הו"ל למכתב ונתן אותו או ונתנו מה ת"ל הערכך ש"מ מערכין קמהדר: **לפי שמצינו בהקדשות ומעשר שני שהן מתחללין על המעות.** כשהפרים פדיונן ואבד אינו חייב באחריותן דהא כתיב ויסף חמישית כסף ערכך עליו והיה לו [ויקרא כז] ולא כתיב ביה נתינה אלא משהפרישו ואמר הרי זה מחולל על זה נקרא ערך להקדיש דמיו וילא לחולין ההקדש: יכול